

Waldorfská škola: Alternatívu podľa experta kritizujú vyplašení konzervatívci

06.03.2014 | Jozef Tvardzík

Na waldorfskej škole plynie čas odlišným spôsobom. Rodičia môžu v určitých okamihoch nadobudnúť oprávnený pocit, že ich deti v niektorých oblastiach zaostávajú za rovesníkmi klasických škôl. Podľa princípu učenia waldorfskej školy netreba podliehať zbytočnému stresu. Gramatiku sa žiaci podľa pedagógov postupne naučia vo vyšších ročníkoch aj pri iných predmetoch, kde sa ku gramatickým javom učitelia vracajú a priebežne žiakov opravujú.

„Nejde len o poznatky, ale aj o to, aby sme u žiakov pestovali reč a aby prichádzali s vlastnými nápadmi. Snažíme sa u žiakov kultivovať názory, nepotlačiť ich, ale usmerňovať,“ vysvetľuje učiteľka Miroslava Heribanová. To zrejme radi počúvajú rodičia, ktorí na tradičný štátny systém vzdelávania nadávajú, že neposkytuje dieťaťu dostatočné využitie fantázie a nápadov.

Výsledky? Dobré

To, že princíp waldorfskej školy v Bratislave vstúpí žiadkom potrebné vedomosti, potvrdilo minuloročné Testovanie 9. Matematika dopadla na 74,7 percenta pri národnom priemere 60,1 percenta, slovenčina na 77,6 percenta pri národnom priemere 67,5 percenta, čo bolo hodnotené ako štatisticky významne lepší výsledok než národný aj bratislavský priemer.

Percentily školy sú nasledovné: z matematiky 91,4 percenta škôl je podľa výsledkov za waldorfskou, zo slovenčiny skončilo za waldorfskou školou 92,3 percenta škôl. Pri výsledkoch iba v rámci bratislavského kraja so 65 školami žiaci z Waldorfu skončili na piatom mieste.

Zástancovia tohto systému vzdelávania uvádzajú, že waldorfské školy majú lepšie výsledky než klasické školy a že napríklad na stredné školy sa prijíma väčšie množstvo absolventov waldorfských škôl než je celoštátny priemer.

Z bratislavskej waldorfskej školy vyšli zatiaľ len štyri ročníky – polovica žiakov šla na gymnáziá, zvyšní žiaci smerovali na umelecké a technické školy alebo konzervatóriá. „Prechodom na strednú som sa akoby posunula opäť o kúsok naspäť, lebo sme toho na Waldorfe stihli prebrať veľa. Prekvapilo ma to, lebo som si myslela, že budem nedostatočne pripravená, nakoľko si veľa ľudí naokolo a mimo školy myslelo, že nás tam nemôžu riadne pripraviť,“ vraví bývalá žiačka Tatiana Husárová zo strednej umeleckej školy.

Stanovisko pre TREND.sk poskytla škola. Pochvalné reakcie, ktoré obhajujú spôsob výučby na waldorfskej škole v Bratislave, má redakcia dispozícií aj od Marianny Jarinovej z bilingválneho gymnázia či Tomáša Kubáňa z cirkevného gymnázia.

Dobré čísla aj vďaka dobrým žiakom

Kritik Waldorfu, lekár Jiří Heřt, tvrdí, že výsledky testovaní sa často preceňujú. V zahraničí, napríklad vo Švajčiarsku, to neplatí. Waldorfskú školu tam vraj vyhľadávajú prevažne majetní rodičia menej nadaných detí. Preto i výsledky prijímania na vyšší stupeň škôl sú zreteľne horšie. „V Česku je toto tvrdenie skreslené tým, že sa do waldorfskej školy hlásia väčšinou deti vzdelanejších rodičov, humanitne orientovaných, ktorí sa navyše deťom viac venujú, než je to u priemernej populácie,“ vraví J. Heřt. Podobne to je zrejme aj v prípade bratislavského Waldorfu.

Hovorkyňa školy poskytla pre TREND.sk niekoľko písomných vyjadrení rodičov a ľudí na podporu waldorfskej školy v Bratislave. Medzi nimi bol psychológ Matej Štepita, režisér Viliam Klimáček a ďalší rodičia, spadajúci do kategórie humanitne či nábožensky založených ľudí.

Pre zaujímavosť, deti do waldorfských škôl dali aj bývalý nemecký premiér Helmut Kohl či Gerhard Schröder, heci Paul Newman, Jean Paul Belmondo či Clint Eastwood alebo spevák Lenny Kravitz. Absolventmi waldorfskej školy sú napríklad herečky Jennifer Aniston alebo Sandra Bullock.

Aká je budúcnosť?

Čo bude s waldorfským vzdelávaním na [Slovensku](#), keď sa uzavrie obdobie experimentálneho overovania ministerstvom školstva? To nie je jasné. Ministerstvo školstva na otázku TREND.sk, aký postoj zaujíma k fungovaniu waldorfskej školy, reagovalo stručne:

„V súčasnej dobe ministerstvo školstva vyhodnocuje záverečnú hodnotiacu správu Projektu overovania, organizácie, foriem a obsahu výchovy a vzdelávania na škole waldorfského typu, ktorú ministerstvu predložil garant experimentálneho overovania – Štátny pedagogický ústav v Bratislave (ŠPÚ). Z tohto dôvodu ministerstvo školstva ešte nevydalo oficiálne stanovisko k danej veci, a preto odpovedať na uvedené otázky je v tejto chvíli bezpredmetné.

TREND.sk sa však dostal k záverečnému hodnoteniu, v ktorom ŠPÚ odporúča ministerstvu školstva „schváliť výsledky experimentálneho overovania, schváliť Školský vzdelávací program Súkromnej základnej školy waldorfskej ako overenú alternatívnu formu vzdelávacieho programu a umožniť iným školám aplikáciu prínosných vyučovacích metód a postupov, ktoré sa uplatňujú vo waldorfskej škole“.

Waldorfská škola v Bratislave – budova

Závery hodnotenia

1. Motivácia k učeniu: pre experimentálnu triedu sa potvrdilo, že žiaci majú výraznú motiváciu dobre ovládať školské učivo a poznať príčiny a súvislosti vecí a dejov. Tým sa pre uvedenú výskumnú vzorku potvrdila hypotéza, že aplikácia metód a pedagogických zásad waldorfskej školy zvýšila vnútornú poznávaciu motiváciu žiakov k učeniu v porovnaní s triedou s tradičnými vyučovacími metódami.

2. Vzťah ku škole: ústav konštatoval, že žiaci štvrtého ročníka experimentálnej aj klasickej triedy majú dobrý vzťah ku škole bez významných rozdielov. Keď sa však pýtal pubertiakov z ôsmeho ročníka, pozitívne vnímanie školy bolo v prospech waldorfskej školy. Najvýraznejší rozdiel bol nameraný pri otázke, či by žiak chodil do školy, aj keď by jeden deň v týždni mohol ostať doma. Až 80 percent absolventov waldorfskej školy nevníma prechod na strednú školu ako problém.

3. Čitateľská gramotnosť: žiaci waldorfskej školy dosiahli lepšie výsledky v procesoch porozumenia textu – vyhľadávania informácií, vyvodzovania záverov, interpretácie a integrácie myšlienok.

4. Tvorivosť: v prípade štvrtého ročníka neboli zaznamenané výraznejšie rozdiely. Vyššiu ochotu prekročiť hranice a riskovať (v kreslení a myslení) mali žiaci waldorfskej školy, v prípade nestereotypného (nekonvenčného) zmocnenia sa úloh mala navrch tradičná trieda. U deviatakov z Waldorfu si vedci z ŠPÚ všimli tvorivosť.

Dôvody sú jednoznačné: „V prvom rade je to spôsob výučby v experimentálnej (waldorfskej) škole, pre ktorý je charakteristický personalizovaný prístup pri vyučovaní, kde dostáva žiak možnosť rozvíjať svoje vlohky bez stresu a bez súťaživostného prvku, kde sa akcentuje pochopenie a vzájomná pomoc, čo je nápomocné pri rozvoji rôznych dimenzií tvorivosti a zároveň neblokuje individuálny prístup k riešeniam,“ napísal ústav v posudku. Druhý faktor vidia v tom, že waldorfskí žiaci sú dôslednejší, trpezlivejší a pozornejší, čo sa ukázalo pri špeciálnom dotazníku „Prečo sa učím“.

5. Vzdelávacie štandardy: Úrad konštatoval, že na základe vzdelávacích štandardov v rámci sledovaných predmetov, ktoré sa vyučovali v epoche (tematický blok vo výučbe), bola väčšina predmetov na Súkromnej základnej škole waldorfskej v súlade so vzdelávacími štandardmi v Štátnom vzdelávacom programe. Vo vzdelávacom programe sú však zaradené aj témy nad rámec, prípadne sú niektoré témy preberané v iných predmetoch alebo na vyššom stupni vzdelávania. Etika a občianska výchova nie sú síce v učebnom pláne, ale sú integrovanou súčasťou ostatných predmetov. Úradníci potvrdili, že na hodine vládla „efektívna pracovná atmosféra, interaktívny vzťah učiteľa a žiakov a uvedomelá aktivita väčšiny žiakov“.

6. Postrehy od Štátneho pedagogického ústavu: úrad sa pozitívne vyjadril nad praxou, že téma (príklad Staré Grécko) sa osvetľuje znalosťami vo viacerých vyučovacích predmetoch – nielen na dejepise, v literatúre, na ručných prácach (pri šitíí kostýmov), ale aj na telocviku a cudzích jazykoch. Úrad vyzdvihol, že škola sa snaží prepájať súvislosti javov. Napríklad v siedmom ročníku sa učí trávenie a zdravý životný štýl, v ôsmom ročníku chémia tukov, cukrov a bielkovín. „Lajk“ si zaslúži podľa úradu aj prepojenie s praktickými činnosťami. Príklad: Šiestaci sa učia na dejepise o starovekom Ríme. Spoja to s nácvikom divadla a aktivitou vo forme hry na senát (fungovanie senátu, demokracie a prednes básní od Ovídia).

7. Spokojnosť rodiča nadovšetko: 100 percent rodičov piatakov a 93 percent žiakov 9. ročníka si myslí, že waldorfská škola dostatočne pripraví ich dieťa, aby bolo úspešné v ďalšom vzdelávaní. Zvyšných sedem percent je presvedčených, že to závisí na žiakovi.

Vyučovací proces na Waldorfskej škole v Bratislave